

November 13, 1964

Meeting Minutes, Council of Ministers of the Netherlands, 'Foreign Policy'

Citation:

"Meeting Minutes, Council of Ministers of the Netherlands, 'Foreign Policy'", November 13, 1964, Wilson Center Digital Archive, National Archives, The Hague, Council of Ministers, access number 2.02.05.02, inventory number 753. Obtained and translated by Bastiaan Bouwman. <https://digitalarchive.umd.edu/document/117675>

Summary:

Council of Ministers minutes reports that Minister of Foreign Affairs has met with U.S. Secretary of State Rusk, who was determined to secure Dutch and British participation in the Multilateral Force. The French increase their resisitance to the plan, while anti-German sentiment increases in France.

Credits:

This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Dutch

Contents:

Original Scan
Translation - English

5. Buitenlands beleid

a. Minister Luns bij Amerikaanse minister Rusk (zie mr. notulen 30 oktober 1964, punt 2 b)

Minister Luns heeft in Amerika twee maal met minister Rusk gesproken. Deze wilde hem graag horen, voordat de nieuwe Britse minister Gordon Walker naar Washington kwam. Nadat spreker zijn indrukken van het eerste gesprek in Londen had gegeven, kwam Rusk te spreken over de MLF. Een groot deel van het zeer lange gesprek is aan dit onderwerp gewijd geweest. Omtrent de Italiaanse regering heeft spreker gezegd, dat deze geen beslissing zou nemen, voordat de Britse regering zou beslissen. Spreker heeft de overtuiging, dat de Amerikaanse regering ten aanzien van Nederland verregaand met de kosten zou helpen als tot deelneming aan de MLF zou worden besloten, niet op directe wijze maar door hulp op ander gebied. Hetzelfde zal zij ten aanzien van Brittannië willen doen, omdat zij zich realiseert, dat er anders niets van komt, omdat de Britse regering de begroting hiervoor niet wil verhogen. Rusk verwachtte, dat de Franse tegenstand tegen de MLF zou toenemen, wat intussen ook het geval is.

Ten aanzien van Indonesië kwam Rusk tot de conclusie, dat de Nederlandse regering juist handelde door zich buiten het conflict met Maleisië te houden. Hij zag aankomen, dat Nederland nog het enige westerse land zou zijn, dat contacten met Indonesië had.

5 b. Standpunt van Franse regering (zie mr. notulen 30 oktober 1964, punt 2 a)

Minister Luns is verontrust over de groeiende anti-Duitse stemming in Frankrijk. Hij heeft de vorige dag de Franse ambassadeur ontvangen. In het gesprek heeft hij uiting gegeven aan het toegenomen onbehagen, vooral ook omdat het steeds moeilijker wordt een basis te vinden voor gemeenschappelijke standpunten. Teveel stelt de Franse regering de geallieerden voor veldongenen feiten, waarbij spreker heeft herinnerd aan het veto tegen toetreding van Engeland tot de EEG, de erkenning van communistisch China, de langjarige kredieten aan Rusland en de afwijzing van de studie over de MLF. De ambassadeur sprak over de zorg van zijn regering voor het in toenemende mate tot uiting komen van een "complex de supériorité" van de Duitse Bondsrepubliek. Spreker heeft duidelijk overgebracht wat Rusk over de houding van de Franse regering had gezegd. Deze had gesteld, dat Amerika nooit le mercenaire van Europa zal worden. Frankrijk kan zijn eigen defensie en zijn eigen politiek opbouwen, maar het moet dan weten, dat Amerika niet steeds garant kan blijven. Spreker

heeft eraan.....

heeft eraan toegevoegd, dat als de Franse politiek in die richting verder gaat, dit tot een verwijdering met Amerika zal leiden.

De Franse ambassadeur vroeg hem of een gesprek tussen de zes ministers van buitenlandse zaken zin zou hebben, waarop spreker bevestigend heeft geantwoord. Hij zei voorts, dat de Franse regering geen heil ziet in bespreking van het plan-Hallstein in de WEU-raad. Spreker herhaalt, dat de grootste moeilijkheid is, dat men van de Franse administratie noch van president De Gaulle hoort wat hij wil.

5 c. Landen met schulden aan de VN

Minister Luns heeft minister Rusk op 25 oktober ook over andere politieke zaken dan de MLF gesproken. Een heel bedenkelijke kwestie is, dat Rusland een bedrag van \$ 53 mln schuldig is aan de Verenigde Naties, waarvan een deel op 1 december zal vervallen. Volgens het handvest heeft Rusland dan geen stem meer in de Verenigde Naties. Voor Frankrijk loopt deze fatale termijn op 1 januari af, tenzij het een schuld van \$ 7 mln betaalt. Het Amerikaanse parlement heeft praktisch eenstemmig besloten, dat de Amerikaanse regering geen bijdragen meer aan de VN-fondsen mag doen als de andere landen hun verplichtingen niet nakomen. De secretaris-generaal van de Verenigde Naties Oe Thant heeft spreker gevraagd Rusk te polsen over de gedachte, dat Rusland en Frankrijk een gift aan een of ander VN-fonds doen, waardoor Oe Thant dan zonder dat dit naar buiten zou blijken de schulden zou kunnen delgen. Rusk zei, dat hij bereid was al dergelijke oplossingen te aanvaarden, maar dat zijn regering vastbesloten was het tot een stemming over de toepassing van artikel 19 van het handvest te laten komen. Spreker meent, dat Nederland er niet aan kan ontkomen voor de toepassing van artikel 19 te stemmen.

5 d. Gesprek met minister Spaak

Minister Luns heeft van minister Spaak vernomen, dat deze zeer pessimistisch van zijn bezoek aan president De Gaulle was teruggekomen. De Franse president zeide o.a., dat de Duitse Bondsrepubliek niet bereid is een Europese rol te spelen, dat men daaruit zijn conclusies zou moeten trekken. Minister Spaak meende, dat men - ervan uitgaande, dat de president De Gaulle er is - zou moeten trachten tot een overeenstemming te komen. Na het doorspreken van de mogelijkheden was echter de conclusie, dat in deze tijd enigerlei plan in deze richting ten dode gedoemd is, omdat zoals de Franse minister Couve de Murville terecht heeft gesteld men het over de principes van het buitenlandse beleid eens moet zijn, als men tot een politieke unie wil komen. De Franse minister heeft in Brussel gezegd, dat het plan-Erhard nog niet rijp is voor beslissingen.

5 e. De Europese.....

Zeer Geheimministerraad
13 november 19645 e. De Europese integratie; de MLF (Zie notulen m.r. 6 november 1964, punt 2 c)

Minister Andriessen is van oordeel, dat de raad een discussie moet houden over het Europese beleid. Bij de besprekingen in de Europese gemeenschappen zit hij in een vacuüm, omdat hij onvoldoende achtergrond heeft. Ten aanzien van de MLF zal de raad op een gegeven moment een keuze moeten doen, maar dat is nu niet mogelijk. De ontwikkeling van de EEG zit op het ogenblik vast, maar spreker gelooft, dat niet een Nederlandse poging moet worden gedaan om dit op gang te brengen, aangezien de knoop zit in de Duits-Franse verhoudingen. Wel moeten de Nederlandse ministers echter een positie kunnen innemen. Spreker verzoekt over deze zaken in de ministerraad een bespreking te houden. Minister Luns begrijpt heel goed, dat zijn ambtgenoten met betrekking tot de Europese problemen een beetje ontredderd zijn, maar de grote lijn van het Nederlandse kabinet is bekend. Wat de EEG betreft is Nederland voor de uitbouw ervan en voor een snellere totstandkoming; voorts staat de regering achter voorstellen tot vergroting van de parlementaire controle en achter de fusieplannen en wat verder in het eerste Duitse plan was neergelegd. In de Westeuropese Unie is toen besloten, dat de Westeuropese landen nauwer politiek overleg zouden plegen, ook met Brittannië. In de andere landen hebben de regeringen overeenkomstige moeilijkheden als minister Andriessen schetste. Na het veto van president De Gaulle tegen toetreding van Engeland tot de EEG is het een jaar stil geweest. Daarna is de ontwikkeling weer een beetje op gang gekomen. Op politiek gebied heeft de Belgische minister Spaak gemeend een initiatief te moeten nemen, waarvoor spreker niet enthousiast was.

Minister Andriessen merkt op, dat Frankrijk een jaar geleden heeft gezegd, dat er een politieke unie moet komen. Sindsdien is men zenuwachtig en heeft men het plan-Spaak, het plan-Erhard en het plan-Saragat gehad. Minister Luns herinnert eraan, dat het tweede voorstel-Fouchet in april 1962 bijna was aanvaard. Ook de Nederlandse regering was bereid te tekenen, maar de zaak is gestrand, omdat de Franse regering absoluut weigerde een opening te laten, dat in de toekomst nog andere landen tot de samenwerking zouden kunnen toetreden. Minister Andriessen merkt op, dat men intussen een aantal stations verder is. Spreker meent, dat nu niet over een Europese politieke unie gesproken kan worden. Minister Luns is het hiermede eens. Na het gesprek met minister Spaak was de conclusie, dat men thans hiermee niet verder komt.

Wat de plannen voor de MLF betreft, zal de Britse regering haar denkbeelden aan de Amerikaanse regering voorleggen. Het is te verwachten, dat men in januari met de voorbereidingen wat verder zal zijn. Na voorbereiding door Amerikaanse en Duitse militaire deskundigen hebben besprekingen plaatsgehad tussen de Amerikaanse minister McNamara en de

Duitse minister.....

Zeer Geheimministerraad
13 november 1964

Duitse minister Von Hassel, waarvan het resultaat nog niet bekend is. Concluderend zegt spreker, dat men op het ogenblik niet verder komt met een Europese politieke unie en dat beslissingen over de MLF op het ogenblik nog niet nodig zijn.

Minister Toxopeus wijst erop, dat het voor de ministers die in de Europese gemeenschappen moeten handelen, maar ook voor de andere ministers nodig is te weten hoe de verhoudingen precies zijn. Spreker meent, dat het onvoldoende is, als de raad alleen mondeling op de hoogte van de ontwikkeling wordt gebracht. Het lijkt hem mogelijk met behulp van korte notities voldoende inlichtingen over de MLF en allerlei EEG-punten te geven. Dit impliceert niet, dat de raad op dit ogenblik of al zeer binnenkort politieke beslissingen zou moeten nemen. Minister Luns is bereid om een en ander op papier te zetten, maar hij moet de raad voor teleurstellingen waarschuwen, aangezien een week later de zaken al weer achterhaald kunnen zijn. Hij kent geen plan-Saragat en het plan-Spaak is meteen weer ingeslikt.

Minister Biesheuvel wil de samenhang van de vraagstukken weten. In Brussel zal men economisch wel wat verder kunnen komen, maar politiek loopt het vast met Frankrijk. In de dagbladen kan men lezen, dat minister Luns en spreker het oneens zijn over de MLF, maar het kabinet heeft geen standpunt over de MLF. Er zijn mensen die zeggen, dat men moet trachten verder te komen met de EEG, terwijl anderen willen mikken op de MLF; naar sprekers mening zal men moeten zien met allebei verder te komen. Toen spreker in Bonn was, zeide men hem, dat voor eind december een overeenkomst inzake de MLF getekend moest zijn, maar toen hij in zijn auto terugkeerde hoorde hij, dat dit was uitgesteld. Het gaat hierbij niet alleen om de houding van president De Gaulle, maar ook de houding van de Duitse bondsregering is onzeker. Spreker meent echter, dat het kabinet intern moet weten welke lijnen het ten aanzien van deze vraagstukken wil volgen. Minister Luns zegt, dat de moeilijkheid is, dat een duidelijke beleidslijn niet mogelijk is, tenzij men op de toekomst met nieuwe mogelijkheden doelt. Voor het ogenblik zijn de intenties van president De Gaulle van groot belang, maar daarnaast tast spreker in het duister. Een langdurige bespreking in de ministerraad kan hieraan weinig verhelpen. Men kan spreken over de sfinx in het Elysée, die alleen zegt wat hij niet wil.

Minister De Jong voelt de behoefte te horen hoe de studie van de MLF en de verdere ontwikkelingen van dit vraagstuk verlopen. Met het oog hierop zal een symposium in de Julianakazerne worden gehouden op 24 november om 10 uur. De ministers kunnen ook hierbij komen. Minister Luns zou het beter achten, als dit symposium niet in de militaire organisatie werd gehouden. De minister-president is van oordeel, dat het goed is, als de ministers over de MLF zoveel mogelijk informatie ontvangen.

Minister Luns.....

Zeer Geheimministerraad
13 november 1964

Minister Luns wijst erop, dat oorspronkelijk de Amerikaanse militairen de waarde van de MLF laag hebben aangeslagen, maar thans achten zij deze waarde groter. De minister-president zegt concluderend, dat het nuttig is van de deskundigen inlichtingen over de MLF te krijgen. De raad staat niet voor spoedige beslissingen, maar het is goed om enig inzicht in de chaotische toestand te hebben. Minister Luns antwoordt, dat de onoverzichtelijkheid voor de Amerikaanse regering ook bestaat. Spreker zal aan het verzoek een situatieschets te geven voldoen.

6. Consultatie van de Westelijke landen over financiering der gespecialiseerde organisaties van de VN (Nota van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, dr. Diepenhorst, dd. 14 oktober 1964, nr. 155044, met bijlagen)
7. Ondertekening en stilzwijgende goedkeuring van de overeenkomst Benelux-Iran inzake de afschaffing van de visumplicht (Toelichtende nota)

De punten 6 en 7 worden zonder discussie aanvaard.

8. Ondertekening en stilzwijgende goedkeuring van de overeenkomst met Equador inzake de oprichting van een melkveeinstructiebedrijf te Sante Catalina en de modernisering van de techniek van het slachten van vee en van de daarmee samenhangende technieken in het slachthuis te Quito (Toelichtende nota)

Minister Riesheuvel verzoekt dit punt in verband met nog te voeren overleg aan te houden. De raad besluit aldus.

9. Wijziging van het besluit omzetbelasting bijzondere regelingen (Ontwerp-besluit)

Zonder discussie aanvaard.

10. Wijziging van het reglement voor de rijkshogereburgerscholen (Ontwerp-besluit)

Minister Scholten heeft een nota over dit punt. Minister Bot verzoekt deze nota te zenden aan staatssecretaris Grosheide. De raad verklaart zich vervolgens met dit ontwerp-besluit akkoord.

11. Fysiotherapeutenbesluit....

TOP SECRET

Council of Ministers

13 November 1964

5. Foreign policy

a. Minister Luns with American Secretary Rusk (see c[ouncil of]m[inisters]. minutes 30 October 1964, point 2 b)

Minister [of Foreign Affairs] Luns has spoken with Secretary [of State] Rusk twice in America. The latter wanted to hear from him before the new British Secretary [of State for Foreign Affairs] Gordon Walker came to Washington. After speaker had given his impressions of the first talk in London, Rusk raised the issue of the MLF. A large portion of the very long conversation was dedicated to this subject. Regarding the Italian government, speaker said that it would not take a decision before the British government decided. Speaker is of the opinion that, with regard to the Netherlands, the American government would provide far-reaching assistance, not directly but through assistance in a different area, if the Netherlands were to decide to participate in the MLF. It will want to do the same with regard to Britain, because it realizes that otherwise nothing will come of it, since the British government is unwilling to raise the budget for this. Rusk expected that the French opposition against the MLF would increase, which in the meantime has indeed occurred.

With regard to Indonesia, Rusk arrived at the conclusion that the Dutch government acted appropriately by staying out of the conflict with Malaysia. He foresaw that the Netherlands would be the only Western country to have contact with Indonesia.

5 b. Position of the French government (see c[ouncil of]m[inisters]. minutes 30 October 1964, point 2a)

Minister Luns is worried by the growing anti-German mood in France. He received the French ambassador the previous day. During the conversation he expressed this increasing discomfort, especially because it is becoming increasingly difficult to find a basis for common positions. The French government presents the allies with too many accomplished facts, in relation to which speaker recounted the veto against the accession of England to the EEC, the recognition of communist China, the long-term credits to Russia and the rejection of the study on the MLF. The ambassador spoke about the concern of his government about the increasingly visible "complex de supériorité" of the German Federal Republic. Speaker clearly transmitted what Rusk had said about the posture of the French government. The latter had stated that America will never become the mercenary of Europe. France can build its own defense and its own policy, but then it must know that America cannot always give its guarantee. Speaker added that if the French policy were to continue in that direction, this would lead to increasing distance from America.

The French ambassador asked him if a discussion between the six ministers of foreign affairs would be worthwhile, to which speaker replied affirmatively. He also said that the French government sees no gain in discussing the Hallstein plan in the WEU [Western European Union] Council. Speaker repeats that the greatest difficulty is that neither the French administration nor President de Gaulle say what they want.

(...)

5 e. European integration; the MLF (See minutes c[ouncil].[of]m[inisters]. 6 November 1964, point 2 c)

Minister [of Economic Affairs] Andriessen is of the opinion that the council should hold a discussion about European policy. At the discussions in the European communities he is in a vacuum because his background is insufficient. With regard to the MLF the council will at some point have to make a choice, but at present this is not possible. The development of the EEC is currently stuck, but speaker believes that no Dutch attempt should be made to get this moving, since the obstacle lies in German-French relations. The Dutch ministers should, however, be able to take a position. Minister Luns understands very well that his colleagues are somewhat bewildered with regard to the European problems, but the main thrust of the Dutch cabinet is known. Concerning the EEC the Netherlands is in favor of its extension and of a speedier realization; furthermore the government backs proposals to increase parliamentary control and plans for fusion and what else was laid down in the first German plan. In the Western European Union it was decided, at the time, that the Western European countries would engage in closer political consultation, also with Britain. In the other countries governments face difficulties like those that Minister Andriessen sketched. After the veto by President de Gaulle against accession of England to the EEC it was quiet for a year. Subsequently developments have begun to move a bit once more. Politically, the Belgian Minister [of Foreign Affairs] Spaak found it necessary to take the initiative, about which speaker was not enthusiastic.

Minister Andriessen remarks that a year ago, France said there should be a political union. Since then they have been nervous, and we have seen the Spaak, Erhard and Saragat plans. Minister Luns recalls that the second Fouchet proposal was almost accepted in April 1962. The Dutch government too was prepared to sign, but the matter hit a dead end because the French government absolutely refused to leave an opening for other countries to accede to the cooperation in the future. Minister Andriessen points out that by now we have come several steps further. Speaker thinks that now, a European political union cannot be talked about. Minister Luns agrees with this. After the talk with Minister Spaak the conclusion was that at present no progress could be reached on this issue.

As far as the plans for the MLF are concerned, the British government will put its ideas forward to the American government. It is to be expected that in January the preparations will have advanced somewhat. After preparation by American and German experts, talks have been held between the American Secretary [of Defense] McNamara and the German Minister [of Defense] Von Hassel, the results of which are not yet known. In conclusion, speaker says that presently there is no hope for a European political union and that at this moment decisions on the MLF are not yet necessary.

Minister Toxopeus points out that for the ministers who have to act in the European communities, but also for the other ministers, it is necessary to know what exactly the relationships are. Speaker believes that it is insufficient for the council only to be orally informed of developments. It seems possible to him to give sufficient information about the MLF and all manner of EEC issues using short papers. This does not imply that the council would have to take decisions soon or at this time. Minister Luns is prepared to put some things in writing, but he must warn the council for disappointment since matters can be obsolete in a week's time. He does not know of a Saragat plan and the Spaak plan was retracted immediately.

Minister [of Agriculture and Fishing] Biesheuvel wants to know the interrelation of the

issues. In Brussels some progress may be possible economically, but politically things are stuck with France. In the newspaper one can read that Minister Luns and speaker disagree about the MLF, but the cabinet has no position on the MLF. There are those who say that we should try to reach progress with the ECC, while others want to aim at an MLF; in speaker's opinion it will be necessary to achieve progress in both matters. When speaker was in Bonn he was told that an agreement regarding the MLF would have to be signed before late December, but when he returned to his car he heard that this had been postponed. Not only the attitude of President de Gaulle is the issue here, but the attitude of the German federal government is also uncertain. Speaker believes, however, that the cabinet should know internally which positions to take regarding these questions. Minister Luns says that the difficulty is that a clear policy is not possible, unless one is concerned with new possibilities in the future. For the moment the intentions of President de Gaulle are of great importance, but concerning these speaker is in the dark. A lengthy discussion in the Council of Ministers would change little about this. One can speak of the sphinx in the Elysée, who only says what he does not want.

Minister De Jong feels the need to hear how the study of the MLF and the other developments in this matter are going. A symposium will be held, with an eye to this, in the Juliana barracks on 24 November at 10 a.m. The ministers can also join this. Minister Luns would think it better if this symposium were not to be held within the organization of the military. The prime minister [Marijnen] thinks that it would be good for the ministers to receive as much information on the MLF as possible.

Minister Luns points out that originally the American military attached little value to the MLF, but presently they ascribe greater value to it. In conclusion, the prime minister says that it would be useful to receive information on the MLF from the experts. The council is not faced with imminent decisions, but it is good to have some insight into the chaotic situation. Minister Luns replies that the situation is also chaotic to the American government. Speaker will satisfy the request for a sketch of the situation.